

[Bertel Dahlgaard.]

folkningen, der vænnes af med at kunne se de store linier i udviklingen. Det bliver til en naragtig mistænkeliggørelse af ethvert samarbejde med socialdemokratiet, samtidig med at man selv af omstændighederne tvinges til gang på gang at slutte forlig med socialdemokratiet om vigtige samfundsansliggender.

Den social-liberale samfundsopfattelse afviser en sådan gold taktik. En social-liberal politik indbyder tværtimod socialdemokratiet til samarbejde om reformer og fremskridt på det bestående samfunds grund, som socialdemokratiet selvfølgelig på de fleste områder ikke vil kunne modsætte sig uden tab af tillid i brede befolkningslag.

Ud fra en lignende betragtning fremhævede det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen for en tid siden i en artikel, at man netop ud fra liberale anskuelser endog under visse omstændigheder burde gå i ministerium sammen med socialdemokratiet i et vist aftalt samarbejde. Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen har selvfølgelig ret i denne betragtning, men spørgsmålet er, hvornår en situation foreligger, der berettiger en sådan fremgangsmåde. En sådan situation forelå i 1929, men den forelå ikke i 1947, da det nuværende ministerium dannedes, hvad begivenhederne jo siden har vist. Da forelå muligheden for en samlingsregering, men denne mulighed blev forspildt netop af kræfter, som nu særlig beklager sig over den socialdemokratiske mindretalsregering, der blev følgen.

Vi må vel endnu i nogen tid slæbe os igennem med mindretalsregeringer. Det er ikke ideelt, og derfor burde alle kræfter samles om den hurtigst mulige gennemførelse af en ny grundlov. Da vi sluttede overenskomsten om 23 års valgetten, var det forudsætningen, at alle nu viste god vilje til at sikre en ny grundlov. Vi kan ærlig talt ikke være bekendt, at vi efter alle udtalelserne ved kapitulationen og efter denne overenskomst fortsat lader grundlovsarbejdet forløbe i slaphed og manglende initiativ. Dersom vi mener noget med vor kærlighed til folkestyret, da må vi også sætte noget ind på at nå frem til den fornyelse i vort politiske liv, som en ny forfatning kan yde sit bidrag til, og som forudsætter nye former for politisk samarbejde, der kan sikre større fasthed i vort statsliv, end en kæde af mindretalsregeringer formår.

Aksel Larsen: Man har haft og har stadigvæk travlt med at betone betydningen af denne debat og at fortælle de undren-

de vælgere, at det bliver selve debattens efter sigende på forhånd uberegnelige forløb, der afgør, om vi skal have efterårsvalg eller ej.

Men man ikke bør begynde med den enkle sandhed, at spørgsmålet om valg eller ikke-valg er afgjort på forhånd, og at diskussionen mellem regeringen og de borgerlige partier er det, som Christmas Møller engang her fra denne talerstol — såvidt jeg husker upåtalte af formanden — kaldte klopføgeri. Hvis de borgerlige partier under finanslovdebatten eller under den tilsluttende debat om vareforsyningsloven og prisloven blot vil levere — eller ikke kan undgå at levere — regeringen et nogenlunde brugbart påskud for valgs udskrivelse, så kommer valget. Med andre ord: hvis det lykkes socialdemokratiet på den ene side og venstre og de konservative på den anden side at præstere tilstrækkelig ordmæssig uenighed, så vil statsministeren erklære, at nu må vælgerne virkelig afgøre den blodige strid mellem det fremskridtsvenlige socialdemokrati og den hvidlevrede reaktion!

Men — opgaven er svær. De partier, hvis aviser i længere tid har fortalt læserne, at uenigheden er afgrundsdyb, principiel og praktisk, og hvis ordførere her gør, hvad de efter rig eller fattig evne kan for at demonstrere en sådan uenighed, de er jo og har i hele regeringsperioden været rørende enige om det væsentlige og bærende i dansk politik. De har i fællesskab og enighed vedtaget alle vigtige love og beslutninger, i rigsdagen som i kommunerne, de har i fællesskab ansvaret for Danmarks økonomiske politik, Danmarks udenrigspolitik og Danmarks militærpolitik, for hele det fallitbo, hvis opgørelse ikke kan udskydes så forfærdelig meget længere. Navnene er forskellige, vælgerkorpserne også, programmerne ligeså, men hvem venter, at andre partier end det kommunistiske skal føle sig bundet ved sit eget program? Men som afstemningerne og handlingerne viser, har der gennem statsminister Hans Hedtofts to regeringsår hersket enighed og fællesånd mellem det socialdemokratiske regeringsparti og de borgerlige såkaldte oppositionspartier, selv retsforbundet ikke undtaget, som ved at gå i valggruppe med socialdemokratiet unægtelig har torpederet sine egne agitatoriske påstande om at ville en anden vej.

Regeringens og de borgerlige partiers enighed gælder skattepolitikken eller rettere skatteplyndringen, som vist aldrig har været så grov og skånselsløs som under den finansminister, der med beklagelsesværdigt